

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianias og for andre end foranævnte landes vedkommende i St. Olavs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petitioline.

Politisk oversigt.

Socialisterne har i disse dage holdt international kongres i Halle, hvor ogsaa repræsentanter for Sverige og for Danmark var tilstede. Bebel afgav beretning om partiledelsen og bebudede kamp mod de ultramontane — naturligvis! for den katholske kirkes organiserede hær er socialismens værste modstander.

I den danske rigsdag bliver man som sedvanlig ikke enig om en finanslov og tager derfor fat paa forhandling om de andre lovforslag.

Kongen af Holland vil antagelig i nærmeste fremtid atter faa en formynderregjering, hvis han ikke dør forinden.

Da det franske budget for næste finansaar viser underskud af 19 mill. francs, agtes dette dækket ved skat paa farmaceutiske og hygieiniske specialiteter og øget skat paa ris og melasse (sukkerosirup). — Der vil blive indbragt et mod klostrene rettet forslag om, at ingen ugift person maa forføie testamentarisk over mer end $\frac{1}{4}$ af sin formue.

Paa den spanske katholikkongres i Saragossa er der fremkommet heftige udtalelser mod pавens fiende, den usurpatoriske italienske regjering. Denne, der naturligvis ikke holder af at høre sandheden, klager hos den spanske regjering.

Hungersnøden, som truer Irland, blev nylig i Tipperary af nogle folkeførere benyttet til at opfordre irlænderne til ikke at betale forpagtningsafgift, saalænge folket ikke havde nok til at leve af. Politiet arresterede talerne. To af de mest fremragende, Dillon og W. O'Brien, blev løsladte mod 18,000 kr. borgen for hver; sikkerheden var stillet af forpagter-beskyttelsesforbundet. De benyttede leiligheden til over Frankrige at flygte til Nord-Amerika, for der at indsamle penge til fortsættelse af kampen mod jorddrotterne.

I Schweiz's kanton Tessin er paa forbundsregjeringens ordre den ved de liberales oprør fordrevne konservative kantonregjering atter sat til roret.

I Seleuka (Syrien) har armeniere og drusere sprængt en kaserne i luften, hvorved 40 tyrkiske soldater blev dræbte. Samtidig hermed blev guvernøren myrdet og pengekasen røvet, hvorhos de i anledning af de sidste uroligheder i Libanon arresterede personer blev befriede.

Gudstjenesten i St. Olavs kirke i Kristiania.

Søndag den 19de oktober: Kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 rosenkrans-andagt med katekese.

Felleskommunion for Maria-foreningen. Efter andagten generalforsamling.

St. Halvards kapel, Urtegaden 29.

Søndag: Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 4 $\frac{1}{2}$ rosenkrans-andagt med katekese.

Ugekalender.

Søndag den 19de, 21de søndag efter pinse. Vorfrues jomfruelighed (Læst: Høis. 2. 10—14; evang.: Luk. 1. 26—35). — Mandag. Johannes fra Kenti (Galizien), prest. † 1473. — Tirsdag. Hilarion, abbed. † 371. — Onsdag. Ferialdag. — Torsdag. Forløserens fest. — Fredag. Rafael, erkeengel. — Lørdag. Bonifacius I, pave. † 422.

Søndag den 26de. Evarist.

Rosenkransen.

(Af pater prior Scheer.)

Da den for ikke længe siden afdøde enkedronning af Bayern, en preussisk prinsesse, meldte den lutherske prest i Hohenschwangenu, at hun traadte ud af den protestantiske kirke for at blive katolik, saa sagde han: „Saa skal Deres majestæt vel ogsaa lære at bede rosenkrans?“ „Aa hvad det angaar,“ svarede den høie dame, „saa har jeg allerede længe bedet den.“ I mangen ikke-katholiks øine er rosenkransen indbegrebet af romersk tossethed og overtro; mangen katolik finder ogsaa, at den er en bøn, som kan gaa an for børn og gamle kvindfolk. Men de ved nu engang ikke bedre.

Det vil ikke være afveien, først at berøre, hvorfor vi ærer og elsker Maria saa høit. Hun er Jesu moder, Guds moder; derfor ærer vi hende. I den apostoliske trosbekjendelse siger vi: „Født af jomfru Maria,“ og dette er det høieste, man kan udsige om Maria. Vi finder hende desuden i det nærmeste forhold til Jesus, vor frelser, ved bebudelsen, ved besøget hos Elisabet, ved fødselen i stalden, under frembrærelsen i templet og gjenfindelsen sammesteds. Ligeledes under

Jesu lidelse finder vi hende hos Ham ved korsets fod, og siden ser vi hende i nadversalen, da Jesus blev herliggjort ved den Helligaands udgydelse. — Maria er vor moder, derfor elsker vi hende med barnlig kjærlighed. Døende paa korset gav Herren hende os til moder: „Kvinde, se der din søn!“ Og Jesus, til hvem Maria var moder, var jo desuden vor egen broder. Det er da ogsaa de gamle, hellige fædres syn, at Jesus er den anden Adam og Maria den anden Eva, og at hun blev dannet af Kristi fortjenester — paa hvilke hjertebloodet, der under hans dødssøvn paa korset flød ud af hans aabnede side, satte kronen — ligesom Eva dannedes af den første Adams side; og Maria blev en moder til alle levende, til alle i Kristo gjenfødte.

Ved rosenkransbønnen er det nu, at vi viser Maria vor hyldelse og kjærlighed.

Denne bøn bestaar af 150 „Hil dig Maria“, som deles i tre afsnit, 50 i hvert — i lighed med de 150 Davids salmer, der ogsaa deles i tre dele, hver med sit særegne præg. Ave-Mariet ligner vi ved rosen, der hyldes som blomsternes dronning. Men eftersom det sættes i forbindelse med de forskellige begivenheder i Vorherres liv, faar det et forskjelligt præg, en forskellig farve. Til de første 50 Ave-Maria'er knytter vi betragtningen af hemmelighederne fra Jesu barndom — nemlig bebudelsen, besøgelsen, fødselen, ofriagen og gjenfindelsen. Det bliver den hvide rose; for hvidt er uskyldighedens og glædens farve. Til de næste 50 knytter vi betragtning af hemmelighederne i Jesu lidelse — nemlig den blodige sved, hudstrygelsen, tornekrøningen, korsgangen og korsfæstelsen. Dette bliver den røde rose; rødt er jo farven paa det blod, der blev udgydt under Vorherres passion. De sidste 50 endelig ledsages af betragtning over den opstandne frelsers herlighed: opstandelsen, himmelfarten, Helligaands udgydelse, vorfrues optagelse og hendes salighed. Solen straalende i sin gyldne glans er herlighedens billede; derfor danner de sidste 50 Ave-Maria'er gyldne roser. Og denne krans af hvide, røde og gule roser nedlægger vi for vor elskede moders fødder.

Rosenkransbønnen egner sig ganske særlig for dannede mennesker, ja er selv et middel til dannelse. Ordene er jo engelen Gabriels og den af Helligaanden oplyste Elisabets tilligemed de ord, som den af den Helligaand oplyste kirke har tilføjet: „Hellige Maria, Guds moder, bed for os syndere nu og i vor dødstime!“ Hver ti Ave-Maria'er begynder med Herrens egen bøn, fadervor, og hvert tiende slutter med „Ære være Faderen og Sønnen og den Helligaand“, hvorved den bedende paamindes om, hvad der er endemaalet for

al kristelig vandel og virken. Betragtningerne dreier sig som sagt om Herrens liv og hele forløsningsverket. Og langt fra at være aandløs er bønnen derfor en saadan, at baade barnet og den store tænker kan finde næring og glæde i at bede den. — Ja den er endog ligefrem et middel til dannelse. „Sig mig, med hvem du omgaaes, saa skal jeg sige dig, hvordan du er.“ heder mundheldet. Kan det nu være andet, end at det daglige samkvem med Jesus og Maria i betragtede bøn nødvendigvis maa indvirke paa den bedendes syns- og væremaaade?

Man indvender mod rosenkransen, at den er kjedsommelig for den evindelige gjentagens skyld. I og for sig er gjentagelse ikke kjedsommelig. Hvad udgjør en engs skjønhed? Den tusend- og atter tusendfoldige gjentagelse af et græsstraa. Hvad er det, som gjør frugttræet i vaaren saa vidunderlig skjønt? Den tusendfoldige gjentagelse af den samme enkle, lille blomst. Paa lignende maade danner den, der andægtig beder rosenkransen, en krans, der har skjønhed baade i vore og i vor moders øine. Og ligesom det lille barn ikke bliver træt af atter og atter at fremstamme det ene ord „moder“, og moderen aldrig bliver træt af at høre det kjælende navn, fordi det fremsiges af kjærlighed og modtages af kjærlighed, saaledes gaar det med os og vor himmelske moder, idet vi beder vor rosenkransbøn.

Menneskenaturens længsler.

Filosofisk-religiøse overveielser.

(Fortsat.)

XI.

Fransk filosofi.

Vi forlader den tyske mysticisme med alle dens dybe, omtaagede granskninger og livløse tankeexperimenter og vender os til det aandsklare Frankriges mere praktiske og livsvaagne tænkere i nutiden.

Den første, som her tiltrækker sig vor opmærksomhed, er Victor Cousin med sin skole af eklektikere, d. e. prøvende og vælgende sit filosofiske standpunkt ud af flere systemer. Hvilke løfter holder denne nyere franske filosofi frem for os? Victor Cousin lover os tilvisse filosofiens „guld og grønne skove“. I lighed med sine tyske forgjængere og samtidige sætter han sig fra begyndelsen det ærgjerrige maal at „konstruere en filosofi, der overgaar alle systemer — filosofien i sig selv — følgelig en stedsevarende filosofi“¹⁾.

Henvendende sig til den studerende ungdom i Frankrig forkyn-der han, at „filosofi er tankens selv-

¹⁾ Tenneman: Filosofiens historie, fortalen.

givne seier over enhver fremmed form og element; den er det højeste trin af menneskeforstandens frihed — tankens sidste frigjørelse og „endelige fremskridt . . . Der er al oplysnings lys, autoriteternes autoritet. Det er sandt, at istedenfor at danne et parti i menneskeslegten udsletter den alle partier. Ynglinge, naar I er komne tilende med eders foreløbige studier, vil I finde i filosofien, ved forstaaelsen og forklaringen af alle ting, en overlegen og uforanderlig sindsro! ¹⁾“

Vi synes at aande friere, vore forhaabninger gjenoplives, og det er som ved en indskydelse, at vi udraaber: Endelig har vi da fundet ham, som vil give os tilfredsstillende forklaringer over fornuftens frygtelige opgaver, den klare forstaaelse af livets dunkleste gaader! Lad os lytte i største ærbødighed og med al den opmærksomhed, vi skylder en saa stor filosof! Og lad os begynde med begyndelsen! Hvad siger han os om Gud?

„Min gud“, ytrer han, „er den gud, jeg bærer i min bevidsthed, og som er til én og samme tid gud — natur — menneskehed . . . Er Gud ikke alt, da er Han intet . . . Det er i den menneskelige bevidsthed, at Gud bliver sig selv var . . . Skabningen er ikke en mulighed; den er en nødvendighed . . . Gud kan ikke andet end skabe; og i at skabe universet frembringer Han det ikke af intet, men ud af sit eget væsen! ²⁾“

Vi skulde tage meget feil, om der her var nogen virkelig forskjel mellem Spinozas, Georg Hegels og Schellings Gud og Victor Cousins Gud. Men saadant et væsen er ikke menneskeslegtens Gud; det er ikke et særskilt personligt væsen, ikke en gud skilt ud fra universet; og det at negte en Gud, som er skilt fra, ophøiet over, uafhængig af verden, har et vel kjendt navn i ethvert sprog som i enhver filosofi. Den eneste forskjel, vi formaar at opdage mellem de nævnte filosofers Gud og Cousins Gud, er, at de klæder Ham i en tysk, han derimod i en fransk dragt.

Med hensyn paa sjælen har denne franske filosof mod til at fortælle os, „at dens udødelighed er en saa ophøiet sandsynlighed, at den maaske fritager for det strengere bevis! ³⁾“

Kort, afklæder vi Victor Cousin hans glimrende stil og franske entusiasme, da tager vi bort alt det, som skiller hans filosofi fra den nøgne tyske pantheisme. Og det maa man ikke undre sig over, al den stund han selv med største selvtilfredshed erkjender, at „han har laant meget fra Hegel og Schelling og fundet det en ære offentlig at vedkjende sig dem som sine lærere og venner og hævdingerne for tidsalderens filosofi“ ³⁾.

Théodore Jouffray, Cousins mest udmerkede discipel, mindre forsigtig end sin lærer, tilstaar aabent, at spørgsmaalet om sjælens udødelighed endnu ikke er udredet (af d'hr. filosofer) . . . at der til den dag idag intet fuldstændig bevisligt er forebragt derom . . . og at den antagelse, der henfører vor bevidstheds

fakta til et særskilt princip, uafhængigt af alle sanselige organer, maa netop holdes for „antagelse“, der endnu savner bevisets gyldighed ¹⁾.

Men Jouffray vil lede os videre ind i den eklektiske skoles og dens stifters lærehemmelighed og dens ødelæggende virkninger. Vi vil lytte til nogle beklendelser, han gjorde kort før sin død, og som Victor Cousin har ment at maatte give en lemlæstet form, før de overgaves til offentligheden. Seende tilbage til sin ungdomstid ytrer Jouffray sig som følger: „Angaaende de store spørgsmaal, som egentlig fortjener menneskets hele opmærksomhed, da gav mine fædres tro mig alle tilstrækkelige svar. Jeg troede, og takket være denne tro, var det nuværende liv mig klart, og jeg saa ogsaa det, som skulde komme, udfolde sig uden en sky. Tryk om den vei, jeg havde at følge i dette liv, tryk om det maal, der skulde føre mig til i det andet, opfattende tilværelsen i begge dens faser, den nuværende og den kommende, og døden som det overgangssted, der forbinder den; fattende mit eget væsen; erkjendende Guds plan med mig og elskende Ham for denne hans uendelige godheds plan befandt jeg mig lykkelig, ved den lykke, som stammer fra en levende og sikker tro og fra en lære, der løser alle de store spørgsmaal, som maa være mennesket magtpaaliggende . . .“

Men efter at have forspildt troens lys, ikke istand til at udholde den uvished, som tærede paa sjælen med hensyn paa min livsskjæbnes gaader — „beslattede jeg“, siger han, „at ofre den tid, der maatte være nødvendig, ja mit hele liv, om det behøvedes, for at komme til klarhed om mig selv. Det var paa denne maade, at jeg kastede mig i armene paa filosofien, der forekom mig at maatte være min eneste tilflugt.“

Jouffray bliver en discipel af l'Ecole Normale, der ledes af Victor Cousin, som her med glans foretog sin filosofi for den franske ungdom. „Og hvad fandt jeg saa der?“ spørger Jouffray. „Alle de filosofiske disputer, som før havde givet gjenlyd i fakultetets læsesale, og som saa sterkt bevægede mine med-studerendes sind, de dreiede sig nu ene og alene om — spørgsmaalet om ideernes oprindelse. Det var alt. Og i den hjælpeløse aandsforfatning, jeg da befandt mig i, kunde jeg ikke noksom forundre mig over, at det var tanken om, hvorledes ideerne opkom, der optog sindene i den grad, at det saa ud, som om heri var al filosofi indbefattet, idet man ganske tilsidesatte spørgsmaalene om Gud, verden, deres forhold til hinanden, kort, alle det nuværende livs gaader og det tilkommendes mysterier, overfor hvilke der ikke blev gjort nogen hemmelighed af, at man forholdt sig skeptisk . . . Den hele filosofi var som i en grube, hvor der ikke var luft, og hvor min sjæl, hvori kristendommens liv var udslukket, holdt paa at kvæles.“

Se, det var virkeliggjørelsen af mesterens store løfte til Frankriges ungdom om at „finde i filosofiens studium, ved forstaaelsen og forklaringen af alle ting, en overlegen og urokkelig sindsro!“

Men den moderne filosofis historie i Frankrige,

¹⁾ Cousin: Hist. philos. ²⁾ Cousin: Hist. philos. ³⁾ Fragm. philos.

¹⁾ Esquisse de philos. morale.

udsprungen fra den beslegtede kilde i Tyskland, har havt et lignende liv. Filosofien i Tyskland stansede ikke med Kant, Fichte, Hegel; den fandt sit sidste udtryk i Strausz, Bauer, Feuerbach; i Frankrige er Leroux, Sand og Proudhon de tilsvarende filosofiens forplantere.

Leroux er erklæret tilhænger af den senere tyske filosofiske skole; han lærer, at „sjælen ikke er særskilt fra legemet. Jordelivet er ikke udenom det himmelske . . . Himlen skal gribes i det nuværende liv.“ Disse er læresætninger af den store menneskeslegtens lyk-saliggjører Pierre Leroux.

Men den franske Feuerbach, føreren af den sidste filosofiske skole i Frankrige, er Proudhon. Endnu nogle ord fra denne afgrundsdybets filosof, og vi er tilende! thi med ham ender alt.

„Jeg erklærer eder,“ siger denne (vi ved i sandhed ikke, om vi skal kalde ham afsindige eller besatte) „tænker“ — „jeg erklærer eder, at den første pligt for det intelligente og frie menneske er at bortjage uophørlig fra sin tanke og bevidsthed ideen om Gud. Thi Gud, hvis Han er til, er i sit væsen fiende af vor menneskenatur, og vi ophøier os i den kun ved at unddrage os hans autoritet. Vi naa til kundskab og videnskab trods Ham; til social samfundsorden trods Ham; hvert trin, vi skrider frem, er en seier, i hvilken vi tramper guddommen under fødder . . . Med tiden vil jeg idealisere mit væsen, og jeg vil blive al skabningens hoved, Guds ligemand!“ Vor pen stanser, haanden negter at afskrive videre, der overfalder os en gysen ved denne rædsomme gudsfornegters afskyelige bespottelser.

Hvilke er nu, kjære læsere, de endelige resultater af den moderne filosofi? Den havde paataget sig at opklare mennesket om Gud — om sjælen — om tilværelsens dunkle opgaver. Nuvel, og hvad har den saa udrettet? Den har forvist Gud, gjort sjælen til en drøm og himlen til en spot. Den har istedenfor menneskehedens oprindelige og varige overbevisning sat sine aandssyge tvil og fornægtelser, istedenfor de guddommelige sandheders klare fornemmelse et bundløst kaos af tankeforvirring og aandsmørke, istedenfor menneskehjertets høie forhaabninger tomhed og fortvilelse.

(Fortsættes).

„Sektvæsenet“

er blevet gjort til gjenstand for behandling i „Aftp.“ af dr. Horn og har for det om methodisterne udsagtes vedkommende faaet svar af en methodist, der bl. a. skriver som følger:

„Hvad der mest forundrer, er dog, at han lader til at regne den romersk-katholske kirke som en „sekt“, skjønt jo netop baade den lutherske, reformerte og den engelske episkopale kirke som sideordnede grene er udgaaede fra og har skilt sig fra den romersk-katholske kirke, saa den romersk-katholske kirke netop kalder hver af disse afdelinger og alle øvrige, som er udgaaede fra disse, for sekter, og dertil har sikkerlig den katholske kirke en ganske anden føie, end om en luth-

raner vil kalde den katholske, reformerte eller engelsk episkopale kirke eller de afdelinger, disse igjen har frembragt, for sekter. En sekt er jo betegnelsen for en fra hovedlegemet fraskilt (afskaaret) del, og da de nævnte kirkeafdelinger er fraskilte den romersk-katholske kirke, kan vistnok den sidste kirke kalde de derfra udgaaede for sekter; men om det omvendte sker ved, at en luthersk, reformert eller episkopal prest kalder den katholske kirke, den reformerte eller episkopale kirke for en sekt, vilde det være at stille sagen paa hovedet.“

Katholske sympathier.

En mand, der bekjender sig som protestant — inspektør A. Langsted — har nylig i en digtsamling skrevet ogsaa følgende strofer, som vi hidsætter efter „Nord. ugebl.“

Hvorfor skal jeg vel kaldes katolik,
Fordi jeg elsker aabne kirkedøre,
Fordi en rig, betagende musik
Mig løfter sind og ei blot kildrer øre,
Fordi jeg føler, at blandt virakdampe
Og klokkespil jeg beder mindre mat,
Fordi jeg elsker sakristiets lampe,
Der stille vinker baade dag og nat;

Fordi jeg elsker hvalte kirkebuer,
Der hæve som til himmelflugt min bøn,
Fordi jeg ofte korsar mig i løn
Og skrifter helst i lys af alterluer,
Fordi en kirkegang for mig er mer
End blot hint tidsfordriv at se paa næsten,
Berømme eller kritisere presten,
Fordi Guds-tjeneste deri jeg ser?

Hvor er det ikke skjønt at turde dvæle
I Herrens hus hver dag en liden stund,
For altrets krucifiks i gry at knæle
Med tak til Gud for nattens trygge blund!
Naar korsets guld da under solkys smelter,
Da svulmer hjertet i mit bryst sig stort,
Da brister længelspuppens brynjebelter;
Thi se, her er Guds hus og himlens port!

Og tænk, hvor skjønt er det dog ei i vaar
At turde smykke altret med konvaller,
At forårsduft kan fylde kirkens haller,
Lig balsam kvæge mangt et hjerteskaar;
Hvor skjønt, det mindste lys at turde føie
Ind i den straalerige hjertekrans,
At den kan varsle fest i sind og sans
Og tænde mangt et taareslukket øie!

Jeg véd, I raaber: „Du er katolik,
Og i et mørkt bigotteri du ender;
Det bør enhver at følge landsens skik“ —
Nei, ikkun hjertets skik en kristen kjender;
Kald mig kun sværmer! dertil er jo fød
Hver, som af kjærlighed til Jesus brænder,
Den kjærlighed, som i hver kristen tænder
En gnist af fanatismens dunkle glød.

Godt svaret.

Præsidenten for republikken Transvaal, Krüger, der er protestant, fik nylig et andragende, hvori det blev forlangt, at han skulde gjøre skridt til at forhindre den katholske kirke i at gjøre fremgang i republikken. Præsidenten svarede, at staten ikke saa sig istand til at gjøre noget i paagjældende sag. Vilde den protestantiske kirke i landet sikre sin fremtid, saa skulde den efterligne katolikkerne i deres kjærlighedsgjæringer og bringe lignende ofre for ungdommens opdragelse m. m.

Hvorfor?

Vi spurgte i en blanding i nr. 38, om nogen kunde gjætte, hvorfor d'hr. pastorer taaler, at just den levning af catholicismen bliver bestaaende, at folk endnu efter gammel overlevering lover gaver til visse kirker, forat Gud skal opfylde et eller andet ønske.

Straks blev der fra en provinsabonnet tilsendt os svar paa gaaden — det kunde vi naturligvis have givet selv; men det fine var, at indsenderen lader en umistænkelig autoritet — professor Daae — levere svaret ved et andet eksempel, fra hvilket man saa kan slutte *a pari*.

Skrivelsen lyder saaledes:

Oplysende svar paa St. Olafs spørgsmaalstegn i anledning gaverne til Bønsnæs kapel findes i et sidestykke, som professor L. Daae beretter i „Norges helgener“. Lunds danske biskop Mads Jensen besøgte i aaret 1626 St. Olafs kirke i Albo herred, Kristianstads len i Skaane, og udkastede et Olafsbillede, som han fandt, at almuen dyrkede, af kirken. Hans nidkjærhed frugtede dog ikke stort; thi billedet kom nemlig ikke alene igjen, men det findes der sandsynligvis endnu. Aabenbart har presterne fundet sin regning ved at lukke øinene til for uvæsenet og rimeligvis selv nydt godt af offeret; thi da provsten i herredet 1754 anmeldte, at der i sognet gik stort uvæsen i svang med et træbillede, tilføjede han, at det var en meget delikat (grannlaga) sag; thi presten havde i dette kald saare ringe indkomster, og kirken vilde ogsaa lide stort tab, om man rørte ved den ting.“

Nedad!

Hvorledes en trods al „dannelse“ plump pen kan drage det baade i religiøs og poetisk henseende op-høiede ned, sees af et reisebrev i den her saameget brugte „Köln. Ztg.“, hvori korrespondenten fortæller om republikken San Marinos skytshelgen, der af kjærlighed til Gud forsagede verden med alle dens nydelser for alene at leve for Gud og sin sjæls frelse.

„Den hellige Marinus skal have været en kristelig murersvend, som paa Diokletians tid flygtede fra Dalmatien til Rimini. Han havde svoret en ed mod familie, mod stat, mod sin skønne kone og keiser. Det egteskabelige liv stod for ham som en dødssynd, den romerske stat som en fordærvsens pøl. Egteskabet

undgik han ved sit kyskhedsløfte, og ved siden af keiserens uhyre, i alle fuger knagende stat, byggede han sin lille mønsterstat deroppe paa toppen. Først drev han imidlertid i aarevis sit erhverv, arbejdede stille blandt havnearbejderne i Rimini, hvor han altid havde for øie det titanske fjeld med sin vældige, vidunderlige form, der virkede samtidig afskrækkende og tillokkende. Da fik han en dag vide, at hans skønne hustru var kommen til Rimini. Straks flygtede den gode Marinus til fjeldet og skjulte sig i en af de talrige huler. Hans kone fulgte efter ham, men han blev sterk og lod hende ikke komme ind i sit skjul. I seksti dage skal hun have knælet for indgangen til hans hule, hvor hun forgjæves bad og bønfalet og raabte paa hans navn med sin forføreriske stemme, indtil hun udaandede i sin smerte. Da begravede eneboeren den ulykkelige og flyttede endnu høiere op, helt op paa bjergets top, hvor han sidste gang greb hammer og murske for som en Guds frimurer at omgive sig med en fast mur. Denne mur blev begyndelsen til den fremtidige republik, i hvilken dalmatiske mursvende ærer sin himmelske skytspatron, i hvem de ser ophavsmanden til sin frihed.

„Hvorlænge denne frihed har bestaaet, lader sig ikke historisk paavise. Man kan dristig sætte republikens begyndelse til det fjerde aarhundrede, og man kan nogenlunde forestille sig, hvorledes den er opstaaet. En selvstændig tænkende arbejder, af samme sindelag som hin Marinus, vilde utilfreds med verden og med samfundsordningen nutildags være bleven en vældig socialismens apostel. Dengang sønderrev han ganske ligetil det baand, som knyttede ham til andre, forbandede verden og søgte ensomhed paa det høie fjeld, som vinkede hist borte og talte saa mægtig til fantasien. Murersvenden fandt efterlignere; fjeldet havde plads for mange flere eneboere. Forfulgte skjulte sig der; folk, som havde noget at frygte af øvrigheden, flygtede hid; en slags asylret kan tidlig have udviklet sig, thi fjeldet laa jo som en ø midt i landet, og før man vidste ordet af det, var fjeldet beboet af allehaande mennesker, der ligesaa selvfølgelig dannede et samfund og gav sig selv love.“

Det smager af Jeppesen og konsorter, som gjør selve Kristus til socialist.

Testimonium paupertatis

gav „Luth. kirketd.“ i lørdags de ikke-katholske trosamfund ved følgende „kirkelige efterretning“:

I England hører man jo oftere, at prester af den høikirke- lige retning gaar over til catholicismen. Men saa hører man ogsaa ikke sjelden, at det modsatte finder sted. Endnu hyppigere er dette tilfælde i Italien, hvor saaledes ganske nylig en bekjendt dr. theol. har erklæret sig for protestantismen. Hans overgang har vakt megen opsigt, og han har offentlig erklæret, at han aldrig har troet paa den katholske kirkes herdomme.

I England sker det ikke blot „oftere“, men ofte, at protestantiske prester vender tilbage til moderkirken, og vi kan være til tjeneste med en hel række navne paa saadanne mænd. — Videre skriver „Luth. kirketd.“: „Men saa hører man ogsaa ikke sjelden, at det modsatte finder sted [i England]. Endnu hyppigere er

dette tilfælde i Italien.“ Saa opfordrer vi da kirke-tidenden til at opregne navnene paa de katholske prester i England, til hvilke den sigter med hine „ikke sjeldne“, endog temmelig hyppige konversioner. En ikke ubetydelig række navne venter vi altsaa opgivne; vi skal nemlig lade denne opfordring komme bladets redaktion extra i hænde; dog kommer vi sikkert til at vente forgjæves, og det af en god grund. — Sluttelig nævner den som et eksempel paa protestantismens fremgang i Italien en ny proselyt, „en bekjendt dr. theol.“, som „har offentlig erklæret, at han aldrig har troet paa den katholske kirkes lærdomme.“ I andre norske blade finder vi denne erklæring med ordlyd: „Det er sandt, at jeg endnu for tre dage siden var katholsk prest og skriftefader; men jeg har aldrig troet paa hvad jeg sagde.“ I sandhed, en vakker proselyt, der har gaaet og hyklet og løiet aar efter aar og sluttelig erklærer, at han endnu tre dage tidligere holdt messe og hørte skrifte, skjønt han jo allerede dengang maatte være overbevidst om — den katholske kirkes „vildfarelser“! Et lov som det, man paa den protestantiske kirkekongres i Hull gav Newmann: at fordi Englands kirke „manglede høisind og mod, derfor mistede den Newmann“, vil selv „Luth. kirketid.“ neppe kunne give en herre som denne dr. Marsilli. Derimod kunde det maaske være noksaa orienterende at spørge: „Oh est la femme?“ — det er udlagt: „Skal han snart giftes?“

Skandaler

indenfor den katholske kirke serveres fortiden i alle byens blade, baade i smudsbladene, i køkkenaviserne og i de penere blade — profane og kirkelige. De skal tjene som eau de Cologne og kryderier for vedkommende blades læsere. Pikantest er selvfølgelig disse duftende kryderier, naar de dreier sig om prester, munke og nonner.

Hvad denne sidste slags skandaler angaar, saa maa man vel merke sig, hvad der atter og atter har fundet sted: at nemlig ryggesløse personer har brugt den hellige dragt som maske enten for at skjule sig selv eller endog ligefrem for at lægge de til Gud og kirken viede personer for had. Saaledes finder vi blandt mange eksempler allerede fra gammel tid kong Erik Glippings mordere forklædte som graabrødre; og fra den nyeste tid kan nævnes en mængde eksempler: Da piemonteserne med en hel del italiensk bærme i 1870 oversvømmede Rom, klædte nogle af disse værdige herrer sig ud som munke og prester og gjorde skandaler omkring i gaderne og paa vertshusene. I London benyttede, som man vil huske, en protestantisk dame sig for ikke længe siden af nonnedragt, da hun gik og hævede penge paa falske anvisninger. Gjen-tagende har man i de senere aar baade i Europa og Amerika oplevet, at jøder og andre svindlere er reist om som katholske prester eller biskoper for at samle penge og ved den leilighed endog har holdt messe. Nu forleden berettede „Mrgbl.“ om „en mangesidig røver“ i Granada, der i prestedragt først begik tyveri og saa nedskjød sine forfølgere, og om en flok løsagtige fruen-

timmer, der „i kokette nonnedragter“ blev sendt om i husene af en entrepenør for at samle milde gaver.

Et par klosterhistorier, som pladsen idag ikke tillader os at omtale nærmere, har i disse dage gjort rundreise i den „civiliserede“ verdens antikatholske aviser og sat deres læseverden i den tilbørlige ophidselse og forargelse. Efter „Times“ har „Mrgbl.“ nr. 588 dog leveret en gjendrivelse af dem, saa de er reducerede til væsentlig intet andet end onskabsfuldt opspind.

Alle disse erfaringer maa bringe enhver læser af de pikante fortællinger til at huske paa, at der er en ting, som ethvert menneske bør have, nemlig samvittighed, og at denne in casu forpligter til paa forhaand at stille sig i det mindste afventende og yderst tvilende overfor beretningerne. Den samvittighed burde naturligvis og de respektive avisfolk, der bringer kryderierne tilsyns, have; men man fristes kun altfor ofte til at tro, at hele pressens skønne tale om, at den er forkjæmper for hvad ret er, er purt ordsqualder — „vomfyld“, som B. B. siger.

Anmeldelse af katholske bøger.

Siden vi i mai anmeldte det 3dje af P. P.s række smaaskrifter „Til forsvar for sandheden“, er endnu nr. 4 og 6 blevne os tilstillede. Nr. 4 handler om „Troskilderne“. Forfatteren viser, hvad tro er efter katholsk begreb: at holde for sandt, hvad Gud har sagt, fordi Han har sagt det. Og da det, Han har sagt, kommer til os gennem Kristi og hans apostlers prædiken, bliver spørgsmaalet: „Hvorledes kan vi, 18 aarhundreder efter den sidste apostels død, faa at vide, hvad Kristus og hans apostler har prædikeret?“ Svaret herpaa giver P. P.: „Af bibelen, men ikke af bibelen alene“, hvorefter han behandler overleveringens begreb og nødvendighed. I et interessant tillæg paa-viser dernæst forfatteren endel af de ukorrektigheder af forskellig art, som Schepelern i den brochure, mod hvilken P. P.s er skrevet, har gjort sig skyldig i.

Nr. 6, „Ufeilbarheden“, behandler kirkemødernes og pавens ufeilbarheds væsen og kilde, idet brochuren henviser til en foregaaende om kirkemøderne. Leilighedsvis gives fornøden forklaring angaaende nogle af de indvendinger, historien reiser mod den pavelige ufeilbarhed.

Hele denne række af skrifter, som paa én undtagelse nær koster 25 øre stykket, er i høi grad at anbefale, tilmed nu, da visse folk stræber at reise en ny storm imod catholicismen ogsaa i vort tolerante Norge.

Omkommen under snestormen.

For den lille historie, som vi her fortæller, maa vi sætte os tilbage til begyndelsen af dette aarhundrede. I en bugt af Hvide-Svanesøen i de store søers belte laa et dusin indianerwigwams halvt begravne under vinterens hvide dække. Bjergene, der rundt omkring omgav søen, var indhyllede i sne, sne dækkede den glatte, frosne vandflade, sne tyngede paa skovens vidtgrenede graner. En kold nordenvind strøg ned mellem bjergene og hvirvlede de enkelte snefnug, som faldt fra

himlen, i vild dans om hinanden. Midt imellem wigwamerne hævede sig et blokhus med et trækors paa den snedækte gavl. Det var missionskapellet, og umiddelbart heroptil stødte fader René's bolig. Fader René havde boet og virket her blandt Chippewas-indianerne i Missisippis kildegebet i de sidste ti aar.

Inde i blokhuset brændte en mægtig ild paa gruen, og den kastede sit røde, blafrende skin paa en gammel indianerinde, der murrende som en kat sad paa en skammel og rørte i en sydende kjedel. Det var bedste-moder Gegosasah. „Vildkat“ betød egentlig hendes navn; men bortseet fra murringen var hun en god og from gammel kone, som kogte for sortkjolen og førte hans lille husholdning. „Gegosasah,“ havde fader René sagt ved afskeden, „rør i drikken, indtil den koger op og vil flyde over, stil den da tilside og giv gutten at drikke deraf hver halve time. Manschaquita er meget syg.“ „Wawa,“ mumlede den gamle bifaldende, „sortkjole kan være rolig; Gegosasah elsker gutten.“

Hvem var Manschaquita? Manschaquita, „Den lille høvding“, var søn af Ompatonga, „Den sterke elg“, og Monstawa, „Den hvide hind“, en sønnesøn af Gegosasah. Manschaquita var seks aar gammel, da hans moder, og ni aar, da hans fader forlod dette liv. Døende havde faderen grebet sortkjolens haand, lagt den paa guttens hoved og sagt: „Hør mig, fader! Ompatonga gaar til den store aand over skyerne, hvor han skal gjenfinde Monstawa; men Manschaquita bliver her. Tag ham, sortkjole; han er din!“ Og fader René havde fra den stund af optaget den stakkars forældreløse i sin bolig og været ham i faders sted. Fra den tid af — det var tre aar siden — havde en hjertelig forstaaelse fæstet rod mellem missionæren og gutten, en slags begejstret ærefrygt paa den unge protegés side og en næsten faderlig kjærlighed fra den ædle prests side.

Manschaquita havde for trettende gang seet vinter-sneen falde. I den Hvide-Svanesøs omkreds var der ingen af hans jevnaldrende, der indhentede ham i væddeløb, ingen, der var hans lige i bueskydning, og ingen, der saa letvindt førte sin oksekindsbaad gennem strømmen og bølgedraget. De fede laks, der hang i røghætten, og de fleste fisk, som kom paa fader René's tarvelige bord, var det Manschaquita, der havde fanget. Men hvad som var bedre end alt, det var, at gutten havde et fromt og uskyldigt hjerte og et ædelt, høit-stræbende sindelag. „Kan en rød mands søn ogsaa blive en sortkjole?“ havde han nylig spurgt fader René ved undervisningen, og hans sorte øine havde tindret glad, da hin smilende bekræftede dette. Ikke at blive en høvding, men en sortkjole, var Manschaquitas maal og ønske.

I de sidste dage havde en sterk feber holdt gutten paa hans lille mosleie, og siden den foregaaende nat truede sygdommen med at blive betænkelig. Fader René sad om morgenen bekymret ved sin yndlings seng, da der uventet kom to sognebud. I hver landsby havde den sjæleivrige prest beskikket en tillidsmand, hvis hovedpligt var den, betids at underrette missionæren om de syges farlige tilstand. Hverken nat eller taage, hverken vinterstorme eller farer kunde da af-

holde fader René fra at ile sine børn tilhjælp — og havde han end havt hundrede mil at tilbagelægge — for at staa dem bi i den sidste kamp. Indianerne har et skarpt blik for sand offervillighed, og ikke for intet hang de saa inderlig ved sin sortkjole.

Det ene bud var Kratunga, „Den store kraake“, fra landsbyen hinsides aasen. „Din datter Sorthaar er syg og begjærer sin sjæls fader,“ saa lod den korte anmeldelse. Det andet bud var Teokunko, „Rapfoden“; han kom fra den modsatte side af søen; hans fader, en gammel høvding, laa i de sidste trækninger. Fader René besluttede først at bringe denne sin hjælp og saa paa tilbageveien at besøge den syge indianerinde. Hurtig tog han sin tætte kappe og bæverhuen ned fra væggen, trak mokkasinerne og de beskyttende vanter paa, skjulte den hl. olje i sin brystlomme og den lille spisekalk med Herrens legeme i sin barm, satte sig op i slæden, og afsted bar det over den glatte, islagte flade.

Wapekesuk, „Den hvide sky“, hed den 70-aarige olding, som laa for døden derborte; han havde engang været en mægtig høvding, men nu hvilede dødens kolde haand over ham, og det saa tungt, at han allerede i flere timer intet livstegn havde givet fra sig, og indianerne, der, indhyllede i sine dækker, stod tause omkring hans leie, vidste ikke, om sjælen havde forladt ham eller ikke. Pludselig bævede en let trækning over det visne, indfaldne ansigt; øinene aabnede sig helt, og blikket stirrede mod døren.

I samme øieblik traadte fader René ind, nærmede sig leiet, bøiede sig deltagende over den døende og sluttede under venlig bilsen de stivkolde hænder i sine. „Nu er det godt,“ mumlede Wapekesuk med sit sprogs dybe strubelyd; „Den hvide sky vidste, at han endnu en gang skulde faa se faderen.“ Missionæren satte sig derpaa kjærlighedsfuldt ved hans side, talte trøstens og naadens ord i hans lyttende øre, styrkede ham ved salvælsens sakrament og rakte ham Herrens legeme. Et skjælvende haandtryk takkede den ædle prest for denne sidste velgjerning.

Udenfor hytten stod Walla, mestizen; han bad indtrængende missionæren komme til hans gamle, døende moder. Veien var lang, og eftermiddagen var allerede fremskreden, da fader René paa tilbageveien endnu en gang traadte ind hos den gamle høvding for at sige ham et sidste farvel.

Han fandt ham bevidstløs, knælede ned for at befale Gud den bortdragende sjæl og havde just reist sig for at gaa, da den døende slog øinene op og reiste sig høit paa sit leie. Det var, som om for nogle øieblikke hans fulde kraft vendte tilbage; han greb begge prestens hænder og sagde med kraftig stemme og lysende øine: „Fader maa idag ikke vende tilbage over søen! Jeg hører en stemme, som siger, han maa ikke gaa.“ „Hvorfor ikke?“ gjentog fader René; „sortkjolen har gjort alt, hvad han formaar at gjøre for den gamle høvding.“ „Wapekesuk tænker ikke paa sig selv; han tænker kun paa faderen, hvis liv er kostbart. Lyt, sortkjole! hør, hvor nordenvinden hyler! stormens aand rider paa skyerne. Bliv!“ Ordet hen-

døde paa den døendes læber, hans øines lys udsluktes, de isnende fingre slap prestens hænder. Fader René greb den synkende skikkelse i sine arme og lod den glide blidt tilbage paa leiet. Wapekesuk var død i det øieblik, da han havde udtalt de advarende ord.

Missionæren forblev endnu en stund, trøstede de tilbageblevne, velsignede det afsjælede legeme og begav sig rask besluttet paa tilbageveien. „Fader,“ bad den afdødes æklste søn, „hør paa den døende røde mands ord og bliv natten over i vor wigwam!“ Men fader René blev ved sit. „Jeg maa over; Sorthaar har ladet faderen kalde og vil ikke dø uden ham; tør jeg lade hende gaa bort herfra hjælpeløs?“ „Se, fader, hvor fnuggene falder tættere og tættere! stormen kommer fra bjergene, den vil indhente dig. O fader, bliv!“

Fader René rev sig løs og ilede med raske skridt til strandbredden, fulgt af sine indianere, som alle indtrængende bad ham om at blive; thi de første hylende stød af en frygtelig snestorm for brusende over søen. „Rolig børn! det maa ske, pligten kalder mig. Gud vil beskytte mig.“ Hundene hylede; Sambo, førehunden, et sterkt, prægtigt dyr, spidsede øren, som om den spejdede efter en fjern lyd, og skuede med sine kloge øine spørgende op til sin herre. Fader René bød farvel til de bekymrede indianere, som med magt vilde ledsage ham. Piskene knaldede; pilsnart for slæden hen over den glatte, afleiede flade, og inden faa øieblikke var den forsvunden i de hvirvlende sneflokkes tætte slør.

(Slurtes.)

Pater Scheers foredrag

er endnu fremdeles anledning til nye artikler imod katholicismen. Vi skal i næste nummer svare paa disse.

Indenlandske efterretninger.

88 udvandrere afgik med „Montebello“ forrige fredag, i fredags 66 med „Angelo“.

Soulykker. Bark „Queen“ af Arendal er forlist i Sydvaranger. Dampskib „Frida“ af Stavanger er forlist i Hamburgerbugten. Brig „Dovre“ af Grimstad er sunket i Atlanterhavet. Besætningerne er reddede. Bark „Elise“ blev fundet forladt, drivende i Nordsøen og indbragt til Cuxhafen.

Ulovligt laksefiskeri i Drammenselven har forrige aar indbragt 3—4000 kr. i bøder, iaar, da fiskemængden har været ringere, 1700 kr.

Udførselen af faar til England beløber sig iaar kun til en ca. $\frac{1}{5}$ af det ifjor udførte.

Til de brandlidte i Hammerfest var efter sidste regnskab indkommet 45,280 kr., hvoraf 9,180 kr. fra Danmark.

Udenlandske efterretninger.

De katholske totalafholdenhedsmand i de forenede stater holdt i eftersommeren sin aarsforsamling

i Pittsburg. Foreningerne talte 53,219 medlemmer. I Australien har de tre erkebisper af Adelaide, Sidney og Melbourne, efterfulgte af mange geistlige, aflagt løftet om totalafholdenhed. Totalafholdenhedsbevægelsen er jo en priselig ting, blot man ikke gaar til at paatvinge offentligheden dens baand, paa den personlige friheds bekostning.

Fra Rom er indløbet dekret, ved hvilket følgende fester udstrækkes til hele kirken: Johannes fra Damascus, der levede i det 8de aarh. og regnes for den sidste af de græske kirkefædre, faar som kirkelærer sin fest den 27de mars; abbed Silvester og graabroderprædikanten Johannes fra Capistrano († 1456) ihukommies for sin apostoliske virksomhed; den enes fest er sat til 26de november, den andens til 28de mars.

En engelsk statskirke-kongres holdtes just i Hull. Paa denne oplystes, at i den sydlige del af London gaar neppe 10% i kirke og neppe 5% til alters.

I fæstningen Ancona bliver der foretaget gravninger efter en skat, antagelig 8 tønder guld, som den pavelige general Lamoricière skal have ladet nedgrave i 1860. Entreprenøren skal have halvdelen, ifald han finder skatten, og regjeringen den anden halvdel; finder han den ikke, skal han selv bekoste fæstningsværkerne istandsatte igjen.

Karlsbroen i Prag har man allerede taget fat paa at istandsætte efter flommen. Under arbeidet styrtede endel af det tiloversblevne murverk sammen og rev 40 arbejdere ned i Moldau; halvdelen druknede.

Soulykker. Engelsk dampskib „Ouse“ kom forrige søndag til at seile en bark isænk i Nordsøen. Ingen blev frelst.

En hotelbrand i Syracuse (New-York) har kostet henved 30 personer livet.

Et jordskjælv i Persien har foruden anden skade, det gjorde, begravet hele landsbyen Tasch med alt, hvad der var i den.

Blandinger.

„Verdens gang“ har i anledning af foredragene i St. Olavs kirke udtalt sin tilfredshed med os: Hos pastor Frans Brun i Trefoldighedskirken maatte man betale 25 øre for at komme ind; men i St. Olavs kirke kom man ikke blot frit ind, men fik ovenikjøbet en brochure til.

Iagttagelsesevne. „Mine herrer,“ sagde en kemiprofessor i Göttingen: „De gjør for liden brug af Deres iagttagelsesevne! Dengang jeg studerede, maatte man bruge alle sine sanser. Se nu her denne skaal — ved De besked om det, der er i den? Nei, for De er bange for at smage paa indholdet ligesom jeg.“ Professorens stak fingeren ned i det afskyelig stinkende fluidum og stak fingeren i munden. For at vise, at de ikke fortjente sin skattede lærers bebreidelse, efterlignede de hans eksempel om end ikke uden at skjære følt ansigt. „Mine herrer!“ sagde professoren, efterat skaalen var gaaet rundt; „De ser, i hvilken grad jeg har ret. Havde Deres iagttagelsesevne været mere udviklet, maatte De have lagt merke til, at det ikke var den samme finger, jeg stak i munden, som jeg stak ned i den kemiske opløsning.“

Gaade: „Hvorfor er der saa faa jøder i Norge?“ „Fordi der er saamange sagførere!“

Uregelmæssigheder ved bladets tilstilling bedes uopholdelig meldte til ekspeditionen, Akersveien 4.